

Behandelingsvoorstel voor de commissie ruimte en groen

Onderwerp: stand van zaken huisvesting statushouders per 31 december 2003

Cie-datum : 5 april 2004

Cie-nummer: 2004REG54

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op:	inspraak:nee
eerdere behandeling in cie: nee	op:
in PS:	op:

Behandelend ambtenaar: W.D. Reinders
Portefeuillehouder: J. Streng

toestel: 2583339

Inleiding

Wij stellen u regelmatig op de hoogte van de stand van zaken over de huisvesting van statushouders. Deze rapportage gaat over de situatie in het 2^e halfjaar 2003. Gemeenten krijgen ieder halfjaar van het Rijk de opdracht om een bepaald aantal statushouders (asielzoekers met een verblijfsvergunning) te huisvesten. De provincie heeft krachtens de Huisvestingswet het toezicht op de vervulling van de taakstelling door gemeenten. De provincie vervult deze taak voor gemeenten die buiten het BRU-gebied vallen. Aan het eind van ieder halfjaar wordt hiervan verslag gedaan. Voor het Kaderwetgebied i.c. het BRU heeft het desbetreffende dagelijks bestuur een eigen verantwoordelijkheid. De provincie heeft op haar beurt weer een toezichhoudende taak t.o.v. het BRU. Deze rapportage bevat ook de verantwoording over de wijze waarop het BRU haar toezicht heeft verricht (bijlage 1). Deze voortgangsrapportage dient als basis voor het halfjaarlijks verslag aan het Rijk. De gemeenten die rechtstreeks onder provinciaal toezicht vallen hebben het afgelopen halfjaar veel van hun achterstand in de huisvesting van statushouders ingelopen. Enkele ex-BRU gemeenten (Woerden en Loenen) hebben nog een fikse achterstand. Voorgesteld wordt met deze gemeenten op korte termijn bestuurlijk overleg te voeren.

Vervolg inleiding op pagina 2 nee

Wordt geagendeerd:

(X) ter kennisneming, het stuk wordt niet besproken.

Beoogd effect

Het toezicht heeft als doel er voor te zorgen dat gemeenten aan hun taakstelling voldoen om zodoende statushouders de gelegenheid te geven uit de centrale opvang te vertrekken en in een zelfstandige woning te gaan wonen.

Argumenten

Volgens de Vreemdelingenwet moet de termijn waarbinnen asielzoekers een status ontvangen zo kort mogelijk zijn. Zodra deze status is uitgereikt wordt de procedure in gang gezet die moet leiden tot vertrek uit het asielzoekerscentrum ten behoeve van huisvesting in een gemeente. Het verblijf in het AZC moet zo kort mogelijk worden gehouden om de statushouder zo snel mogelijk zijn/haar inburgeringstraject te kunnen laten starten.

Kanttekeningen

Het totaalbeeld voor de gemeenten die onder het direct toezicht van de provincie vallen is per 31 december 2003 gunstiger dan aan het eind van de vorige verslagperiode. Het totale realisatiepercentage bedraagt 102%. Dit wil zeggen dat alle gemeenten tezamen ruim hebben voldaan aan de hen opgelegde taakstellingen. Naast voorlopende gemeenten zijn er enkele gemeenten die nog een kleine achterstand hebben, tezamen 45 personen. In vergelijking met de situatie per 1 juli 2003 is dit een duidelijke verbetering, toen bedroeg de achterstand 86 personen. Gemeenten zijn dus met een inhaalslag bezig. Het IPO heeft met het Rijk (en de VNG) afgesproken dat medio 2004 de "oude" achterstand moet zijn weggewerkt. Er wordt vanuit gegaan dat dit gaat lukken. De ontwikkelingen zullen nauwlettend worden gevolgd. De situatie in het BRU-gebied is in zijn totaliteit vergelijkbaar met de situatie per 1 juli 2003. Het realisatiepercentage bedraagt evenals toen 99%. Ook hier zijn enkele gemeenten die achterlopen, deze moeten in totaal nog 244 personen huisvesten. De achterstand is groter in vergelijking met de situatie op 1 juli 2003 (234). Het komende halfjaar zal er een sterke inhaalslag geleverd moeten worden. Dit geldt in het bijzonder voor de gemeenten Maarssen en de Bilt, van de 13 uittrekkende BRU-gemeenten geldt dit voor Loenen en Woerden. Met deze gemeenten zullen harde afspraken moeten worden gemaakt. Voorgesteld wordt in een regulier bestuurlijk overleg met het BRU de situatie in Maarssen en De Bilt te bespreken. Het bijgevoegde verslag van het BRU vormt de basis van dit overleg. Het verslag vormt tevens het formele overdrachtsdocument voor de gemeenten die na 1 januari 2004 onder het direct toezicht zijn komen te vallen van de provincie.

Wij stellen ook voor om op korte termijn bestuurlijk overleg met de gemeente Loenen en Woerden te voeren.

Financiën

Realisatie

De doelstelling is dat medio 2004 de gemeenten volledig hun achterstand hebben ingelopen.

Communicatie

Er is een persbericht opgesteld.

Bijlagen

Bijlage 1: voortgangsrapportage huisvesting statushouders over 2° helft 2003

Bijlage 2: Bestuursrapportage BRU over de stand van zaken realisatie huisvesting statushouders per 31 December 2003

Voortgangsrapportage huisvesting statushouders per 31 december 2003

Inleiding

Op grond van de Huisvestingswet heeft de provincie een toezichhoudende taak bij de realisering van de taakstellingen die gemeenten hebben te vervullen in het kader van de huisvesting van statushouders.

Met deze rapportage stellen wij u op de hoogte van de stand van zaken van de realisatie van de taakstellingen huisvesting statushouders in de provincie Utrecht. Het betreft de situatie per 31 december 2003. In deze rapportage wordt ook aangegeven op welke wijze de provincie het toezicht op de realisatie van de taakstellingen heeft ingevuld.

Voor het Kaderwetgebied i.c. het BRU heeft het desbetreffende dagelijks bestuur een eigen verantwoordelijkheid. De provincie heeft op haar beurt een toezichhoudende taak op het BRU. Om deze taak te kunnen uitvoeren is inzicht nodig in de wijze waarop het BRU toezicht uitoefent op de gemeenten. Zij brengt hiertoe verslag aan u uit. Deze rapportage bevat ook de verantwoording over de wijze waarop het BRU haar toezicht heeft verricht (bijlage 1).

De visie wonen "Oog voor wonen" die door provinciale staten in april 2002 is vastgesteld, vormt het beleidskader voor de wijze waarop het toezicht op de realisatie van de taakstelling huisvesting statushouders wordt ingevuld. De realisatie van de taakstellingen wordt getoetst aan de hand van de door gemeenten in te vullen halfjaarlijkse verslagformulieren en de tweewekelijkse realisatiecijfers per gemeente van het Centraalorgaan Opvang Asielzoekers.

Alle gemeenten in Nederland krijgen vanaf de 2^e helft van 1995 ieder halfjaar op basis van de Huisvestingswet de taak om een aantal statushouders te huisvesten. Hierbij is het aantal te huisvesten statushouders gerelateerd aan het aantal inwoners van de gemeenten.

Situatie per gemeente

In tabel 1 wordt de ontwikkeling weergegeven van de huisvesting statushouders over het afgelopen 2^e halfjaar 2003 en over de gehele periode 1995-2003

In het afgelopen halfjaar zijn door de gemeenten die onder ons toezicht vallen 118 statushouders gehuisvest terwijl de taakstelling 80 bedroeg. De gemeenten tezamen hebben dus 38 statushouders meer gerealiseerd dan ogv de taakstelling nodig was en hebben op die manier hun eventuele achterstand ingelopen. De achterstandsgemeenten (Eemnes, Bunschoten, Leusden, Soest) die op 1 juli 2003 tezamen nog een achterstand hadden van 86 personen hebben op 31 december dit aantal gereduceerd tot 45 personen. Dit is bijna een halvering! De voorlopers hadden op 1 juli 2003 een surplus van 80 personen, op 31 december 2003 bedroeg dit aantal 77. Zij blijven dus in een goed tempo statushouders huisvesten. Alle gemeenten tezamen scoren dat halfjaar 102%. In totaal hebben de gemeenten de afgelopen tien jaar 2111 statushouders gehuisvest; de totale taakstelling bedroeg 2079 statushouders. Dit is dus een surplus van 32 personen. Dit surplus is voornamelijk te danken aan enkele voorlopende gemeenten (Veenendaal en Woudenberg) en maskeert de achterstand die enkele gemeenten toch nog hebben. Met deze gemeenten (Bunschoten, Eemnes, Leusden en Soest) was afgesproken dat zo veel mogelijk aan het eind van dit jaar de achterstand zou zijn ingelopen. Gemeente Bunschoten heeft haar achterstand geheel ingelopen. Debet hieraan was de huisvesting van een gezin van 13 personen uit de gemeente Montfoort. Gemeente Eemnes heeft haar achterstand gehalveerd (van 18 naar 9). De sector vertrouwt er op dat medio 2004 Eemnes geheel bij zal zijn. Gemeente Leusden heeft de achterstand teruggebracht van 13 naar 5 personen. Ook hier geldt dat er vanuit wordt gegaan dat dit medio 2004 opgelost is. Qua absolute aantallen had de gemeente Soest de grootste achterstand t.w. 26 personen. Aan het eind van 2003 is de achterstand verkleind tot 20 personen. De gemeente zal alles in het werk (moeten) stellen om dit aantal weg te werken.

Binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) is overigens afgesproken dat medio 2004 de (oude) achterstanden (dwz t/m 31 december 2003) moeten zijn ingelopen. Begin maart 2004 zal in het bestuurlijk overleg tussen het Rijk, VNG en het IPO deze lijn worden ingebracht.

Tabel 1 Ontwikkeling huisvesting statushouders over het afgelopen 2^e halfjaar 2003 en over de gehele periode 1995-2003

Gemeente	Realisatie 2 ^e hlfjr 2003 (1)	Taakstel. 2 ^e hlfjr 2003 (2)	Saldo (1-2)	Totale realisatie 1995-2003 (4)	Totale Taakstell. 1995-2003 (5)	Situatie per 31-12-2003 (4-5)	Totale realis. Percentage (4/5)
Amersfoort	23	28	-5	710	714	- 4	99
Baarn	0	6	-6	166	160	+ 6	104
Bunschoten	25	5	+20	124	124	0	100
Eemnes	11	2	+9	51	60	- 9	85
Leusden	15	7	+8	173	178	- 5	97
Renswoude	0	1	-1	31	36	- 5	86
Rhenen	7	4	+3	111	113	- 2	98
Soest	16	10	+6	249	269	- 20	93
Veenendaal	21	14	+7	398	348	+ 50	114
Woudenb.	0	3	-3	98	77	+ 19	127
Totaal	118	80	+38	2111	2079	+ 32	102

Al met al moet worden geconstateerd dat de gemeenten er alles aan doen om statushouders te huisvesten. De sector verwacht dat medio 2004 de “oude” achterstanden (dus taakstellingen t/m 2^e halfjaar 2003) zullen zijn weggewerkt maar nog niet de taakstelling van het eerste halfjaar geheel zal zijn weggezet. Er zijn door hen goede afspraken gemaakt met de woningbouwcorporaties. Als er in een bepaalde periode geen statushouders zijn gehuisvest in een gemeente hoeft dit niet a priori verwijtbaar te zijn aan gemeenten/corporaties. Steeds vaker bieden gemeenten woningen aan het COA aan waarvan geen gebruik gemaakt wordt. Het COA kan dan geen geschikte kandidaten vinden of de beoogde kandidaten hebben inmiddels een andere woning gevonden. Het komt regelmatig voor dat gemeenten/corporaties woningen daarom enige maanden leeg hebben staan hetgeen een onverkwikkelijke situatie is. Het draagvlak om statushouders te huisvesten wordt daarmee flink ondermijnd. Uit informatie van het COA blijkt dat zij momenteel slechts maximaal 2 statushouders per woning kunnen leveren. Er zijn nauwelijks bemiddelbare gezinnen, het aanbod bestaat vrijwel uitsluitend uit alleenstaanden. Erkend moet worden dat ook aan de woningaanbodkant problemen zijn. De meeste gemeenten bieden eengezinswoningen aan terwijl er dus vraag is naar kleinere woningen. Er zijn gemeenten en met name de kleinere, waar weinig geschikte huurwoningen beschikbaar zijn. Een van de oplossingen hiervoor is de verbouw van woningen tot kleinere woningen. Corporaties zijn hier niet erg toe bereid.

Een andere oplossing die wordt gehanteerd is dat het COA aan de gemeenten een contingent statushouders aanbiedt waarvoor de gemeente huisvesting zoekt. Dit maakt het voor gemeenten iets makkelijker om een passende woning te zoeken, de statushouders krijgen voor de gemeente een gezicht, de aanpak is persoonlijker. Als mocht blijken dat gemeenten, buiten hun schuld, absoluut niet in staat zijn zelf statushouders te huisvesten heeft de provincie de mogelijkheid om op eigen initiatief taakstellingen te herverdelen. Als gemeenten zelf duidelijk in gebreke blijven en dus verwijtbaar achterlopen kan de provincie op kosten van de gemeente zelf er toe over gaan statushouders te huisvesten. Dit is in Nederland nog niet voorgekomen. Het vereist een zeer zorgvuldige procedure. Elders in het land (Noord Holland en Limburg) worden momenteel voorbereidingen getroffen om enkele zeer halstarrige gemeenten op die manier aan te pakken.

De tabellen 2 t/m 4 geven toelichtende informatie.

Toezicht BRU

Op basis van de Huisvestingswet heeft uw college een toezichhoudende taak ten aanzien van het BRU. Het dagelijks bestuur van het BRU heeft haar halfjaarlijkse verslag uitgebracht over de wijze waarop zij haar toezichhoudende rol vorm heeft gegeven (zie bijlage 2).

De situatie voor alle gemeenten tezamen is gestabiliseerd t.o.v. de voorafgaande verslagperiode. De BRU-gemeenten hebben 99% van de aan hen opgedragen taakstellingen gerealiseerd. Dit positief resultaat wordt sterk beïnvloed door het voorlopen van de gemeenten Utrecht en Zeist. Deze twee gemeenten hebben tezamen 173 meer statushouders gehuisvest dan op grond van de taakstellingen nodig was. Een aantal BRU-gemeenten heeft absoluut gezien een behoorlijke achterstand. Dit geldt voor Maarssen (49), De Bilt (47), Woerden (33), IJsselstein (23) en Loenen (15). Ondanks het feit dat het DB van het BRU met deze gemeenten afspraken heeft gemaakt over het inlopen van achterstanden zijn hiervan nog geen positieve effecten merkbaar. De sector stelt voor bestuurlijk overleg te entameren met de betrokken portefeuillehouder van het BRU om de situatie in deze gemeenten te bespreken.

Richtlijn bij dit overleg vormt de afspraak die recentelijk in IPO-verband is gemaakt waarbij de lijn is dat aan medio 2004 de (oude) achterstanden (dwz t/m 31 december 2003) moeten zijn ingelopen. Begin maart 2004 zal in het bestuurlijk overleg tussen het Rijk, VNG en het IPO deze lijn worden ingebracht.

Als gevolg van de ontvlechting zijn met ingang van 1 januari 2004 dertien BRU-gemeenten onder provinciaal toezicht gekomen. De rapportage van het BRU over het tweede halfjaar van 2003 vormt de formele overdracht.

Algemeen

Regelmatig wordt de vraag gesteld of de realisering van statushouders niet sneller kan.

De gemeenten die achterlopen beschikken over het algemeen over relatief weinig huisvestingsmogelijkheden voor deze specifieke doelgroep. Veelal bestaat de woningvoorraad in die - vooral kleinere- gemeenten uit gezinswoningen die niet tot de (echt) goedkope voorraad behoren. Deze doelgroep bestaat voor driekwart uit alleenstaanden die een laag inkomen hebben, meestal een uitkering. Een deel van de betaalbare sociale woningvoorraad (het bovenste deel) is voor hen te duur: zij zijn aangewezen op de echt goedkope (en kleine) woningen of woonruimten. Die woonruimten zijn schaars in de kleinere gemeenten en zijn in veel grotere aantallen aanwezig in de grote(re) steden. Dat verklaart in belangrijke mate dat de steden voorlopen en dat de kleinere gemeenten die achterlopen grote moeite hebben hun achterstanden in te lopen. Het inzakken van de woningbouwproductie sinds 2000 heeft het probleem nog eens versterkt. Daarnaast is er ook veel concurrentie in het goedkope segment van de woningmarkt, bijvoorbeeld van stadsvernieuwingsurgente die ten behoeve van de voortgang van de stedelijke vernieuwing ook snel herhuisvesting behoeven.

Grosso modo bestaat het beeld dat het huidige tempo van huisvesten niet veel hoger kan en vooral vast gehouden moet worden. Het huidige tempo van huisvesting (uitstroom) ligt wel veel hoger dan het tempo van instroom, zoals ook blijkt uit de prognose voor de 2^e helft van 2004. Door dit tempo vast te houden is het per definitie het eind van de achterstand in zicht.

Tabel 2

Ontwikkeling realisatie, peildatum 31 december 2003, bron COA

Gemeente	1 Achterstand/ Voorsprong 01-07-'03	2 totaal gerealiseerd 2 ^e helft 2003	3 (1-2) achterstand/ voorsprong op 31-12-'03	4 nieuwe taakstelling 1 ^e helft 2004	5 (3+4) nog te realiseren tot 01-07-'04
Amersfoort	27	23	4	36	40
Baarn	-6	0	-6	7	1
Bunschoten	25	25	0	6	6
Eemnes	20	11	9	3	12
Leusden	20	15	5	8	13
Renswoude	5	0	5	2	7
Rhemen	9	7	2	5	7
Soest	36	16	20	12	32
Veenendaal	-29	21	-50	17	-33
Woudenberg	-21	0	-21	3	-18
Totaal	86	118	-32	99	67

Tabel 3

Maandelijks overzicht van aantal gehuisveste statushouders in 2e helft 2003, bron COA

Gemeente	Juli	August	Sept	Okt.	Nov.	Dec.	Totaal 2 ^e halfjr 2003
Amersf.	0	-4	-7	22	8	4	23
Baarn	0	0	-1	0	1	0	0
Bunschoten	0	7	0	2	6	10	25
Eemnes	5	0	6	0	0	0	11
Leusden	3	-3	0	0	6	9	15
Renswoude	0	0	0	0	0	0	0
Rhemen	3	0	4	0	0	0	7
Soest	4	0	6	0	6	0	16
Veenendaal	21	0	0	0	0	0	21
Woudenb.	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	36	0	8	24	27	23	118

Tabel 4

Overzicht taakstelling en realisatie van statushouders in periode 2000-2003¹, bron COA

	1° hlfjr	2000	2° hlfjr	2000	1° hlfjr	2001	2° hlfjr	2001	1° hlfjr	2002	2° hlfjr	2002	1° hlfjr	2003	2° hlfjr	2003
	T	R	T	R	T	R	T	R	T	R	T	R	T	R	T	R
Amersfoort	-11	30	24	17	29	8	26	7	33	11	50	69	0	28	28	23
Baarn	-2	2	5	0	7	3	6	3	7	11	10	13	0	9	6	0
Bunschoten	-2	33	3	16	5	0	5	0	5	0	8	0	0	0	5	25
Eemnes	-1	4	2	0	3	0	2	0	3	0	4	0	0	0	2	11
Leusden	-3	9	6	6	7	10	7	0	8	6	12	13	0	5	7	15
Renswoude	0	0	1	4	2	8	1	0	2	0	2	0	0	0	1	0
Rhenen	-2	2	3	11	5	3	4	4	5	0	7	0	0	5	4	7
Soest	-4	33	9	16	11	4	10	2	12	10	18	8	0	4	10	16
Veenendaal	-6	15	12	29	15	26	13	6	16	34	24	4	0	36	14	21
Woudenb.	-1	4	2	0	3	0	3	1	3	0	5	8	0	1	3	0
Totaal	-32	132	67	99	87	62	77	23	94	72	140	115	0	88	80	118

¹ T= taakstelling
R= Realisatie